АВГУСТ 1
Вторник
1939 он
№ 175 (2815)
Сэн 10 мунгэ

Бухы оронуудай пролетарьнар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛ ҮНЭН

ВКП(б)-эйн Б.-М Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ОРГАН.

ULASXOORONDIIN ANTIVOJEENNE YDER

...eeder, byxii delxein azal-...daa ulasxoorondiin an-...nne ba antifaşiis yderei ...i olji temdeglene. ...n taban zilei saad tee, ...alizm bolbol 39 gyre-...ji dainda xabaaduulza, ...elteniiji dainai ajuulda ...an baina. Vojeenne mo-...caar, 70 millioon xyn yi-...iingeə azalhaa boliuu-...a, dainda elьegedehen ...alnai yje soo, xynyydei ...ixe зeertve bolzo—10 ...n xyn aluulza, 10-hoo ...millioon xyn şarxataza, ...esegegyi bolzo ynşer-...eden arbaad millioon exe-...yd ba yxibyyd xadaa zo-...jadaral ba handaral ...ene dain xadaa egeel ...ymiiji azalşadta ygehen ...Gansal orodoi aarmiin ...0 xynyydenь aluulagda-...5 millioon xynyydenь ...han baina.

...-18 onuudai imperialiis ...olbol imperialiizmiin sis-...yndehendenь xyrter ...gaza, socialiizmiin tyləə ...erişen angiiin revoliy-...o temeseliiji xurdaxda-...baina. Leenin—Staalinai ...n xytelberi doro, manai ...araduud xadaa pomeeş-...ei ba kapitaliistnuudai za-...unagaaza, aguujixe ba ...yges socialiis derzaaviiji ...laa. Delxein bymberse-...gaanainь nege xubida ...socialiizmiin oronoi na-...tujaa jalaran gereltene. ...enь, dotoodiin ba gadaa-...n xursa zyrişeldəənyyd-...iragdahan kapitaliizmiin ...d, azalşadiiji eksploa-...n oronuud xadaa şine ...onomiiçeska berxeşeelte ...lnuud teeşe, şeljoozno ...eske konfliiktnuud ba ...alta xydeleeənyyd teeşe ...jabana.

...aliis oronuudta exileed şine ekonomiiçeska ...xadaa imperialiis teme-...saşadaa xursadalgadanь ...e. „Riinogyyd deerexi ...eence tuxai, xudaldaa ...nai dain tuxai, deemping ...byriş yge garna bişe. Te ...ede arga zebsegyyd ...dutamag geze ynI me-...baigaa jym. Mynəə ...delxeiji, vlijaaniin sfee-...iji, kolooniinuudiji dai-...ibuulgiin johoor, şineer ...xubaaxa tuxai yge garna".

...taliis xede xeden oro-...xoroto muuxai faşiiz-...diktatuura baigulagdaa. ...Itaaliaar Abissiiniiji bu-...abalga, germaanska ba ...anska faşiizmaar Ispaaniii-...ntaran ezemdelge, Xitad-...iimtaran orolgiin daiji Ja-...or jabuulalga, faşiis Ger-...iaar Aavstri ba Çexoslo-...iji buliaan abalga—ede ...e xadaa xynei territooriii-...nai johoor ezerxen bulim-...in faaktnuud myn.

...de byxii faaktnuud xadaa ...doxi imperialiis dainai xe-...eere exileed baihiijinь xa-...ba. Ene xadaa hemeexe-..., dai sonosxongyigəər exi-... Dain bolbol əəriingəə ...a oruu xaxad milliaardhaa ...aradzoniiji tatan oruulza ...be... Mynəə deeree, xo-...oi imperialiis dainai ilgaa-...aarianь jyyb gebel, teree-...agressiivne derzaavanuud ...a ba delgeryylze baixa ...enь, xarin busad derzaavanuud ...d, „demokratiiçeska" der-...anuud bolbol tedenerte ...esergyy zoriuulagdahan ...iji, dain xadaa manda xa-...danagyi gehen janza xa-...a, garnuudaa ugaan, ge-...e suxariza, miirte duratai-...hairxan magtaza, faşiis ...essornyydiiji xaraaza bai-...ba... tiigexe zuuraa, otpoor-...beledxexe baibadi geze ...ylbeşji, əəhediingəə po-...ilji baga bagaxanaar agrees-...yydte bunn ygeze baina" ...KP(b)-ein istooriiin xuriaangii ...s, xuudahan 434-435).

...Daiji yysxegşed xadaa alta ...ngeləə xairalangyi, xeden olon şpioonguud, diversaantnuud ba terroriistnuudiji əəhedtəə verbovaalan abana. SSSR-te esergyy faşiis gyrenyydeer daiji tyrgəər exilexiijinь xysehen zutar aluurşad—troc-kiis-buxaarinska izmeennigyyd, byrzyaazna nacionaliistnuud xadaa faşiizmda tuhalahan ba tuhalaxaşji baina.

Daiji yysxegşedei ba tedenerte tuhalagşadai prestyypne maxinaacanuudiji eliryylen butasoxilgo xadaa daisadai meetodyydiji ba taaktikiji medexe heremzetei baixiiji erene.

Byxii delxein aradai yrgen maassanuud xadaa dainda, faşiizmda ba terenei agreesside esergyysen, ulam byri erid şangaar vestypaalna. Delxein şine daiji boliuulmaar xysen ba arga zebseg bii. Faşiizm ba dainda esergyy jediine froontiiji bexiiyylelge, egeel tyryyşeer—delxein proletariaadai jediinstvo xadaa daiji boliuulza şadaxa xysen myn bolno. Tariaaşadai, azalşa intelligeenciin ba xyntyreltenei byxii demokratiiçeska elemeentnyydei ton yrgen maassanuudiji əəriigəə toiruulan zagsaagşa ba kommuniis paartinuudaar xytelberilegdegşe xydelmerişen angi bolbol fa iis agreesside esergyysen, tyryyşiin zergenyydte temesene.

Soveed Sojuuz—xydelmerişen ba tariaaşanai xysentyges socialiis gyren bolbol bygedeniiliin miirei aguujixe tulguurань myn. SSSR bolbol faşiizmda esergyysen, dainda esergyysen, miirei tyləə, kollektiivne ajuulgyi baixiin tyləə yderhəə yder byri, posleedovaatelьnеer temesene. SSSR bolbol faşiis agreessornyydei bodomzonuudiijinь ba plaanuudiijinь todorxoigoor eliryylen ebdene ba tedenerei provokaaciijinь xairagamgyigəər butasoxino.

Tiimehee, delxein byxii progressiivne ba demokratiiçeska xysenyyd, byxii tyryy xyntyrelten bolbol SSSR-ji miirei naidamtai tulguuranь geze xarana. Exe oronoo inaglagşa soveed patriooduud xadaa internacionaliizmiin leeninske-staalinska dyyxeer xymyyzyylegdenxei, edener bolbol byxii delxein azalşadtai ebte xani barisaagaa bexiiyylne.

Mynəəder, byxii kapitaliis oronuudai araduud xadaa miirei tyləə, tiigeed imperialiis dainda ba faşiizmda esergyysen temesexeer belen baihanaa, ulasxoorondiin socialiis esege oron—SSSR-ji xamgaalxaar belen baihanaa demonstriirovalxa baina.

Mynəəder, Soveed Sojuuzai araduud xadaa ilahan socialiizmiin orondo daisanai dobtolon oroxo boloo haanь, xysentyges xariuu ygexəər xezeeşji belen baihanaa demonstriirovalxa baina. SSSR-ei azalşad bolbol kapitaliis xyrieelelge tuxai, troc-kiis-buxaarinska byrzyaazna nacionaliistnuud, faşiizmiin şpioonguud ba diversaantnuudiji esestenь xyrter butasoxixo şuxala tuxai nyxer Staalinai zaabariiji hanaza, exe oronoigoo oboroonoşabariiji, əəriingəə Ulaan Aarmi, Ulaan Flood, Ulaan aviaaca ba osoaviaxiimiiji byxii xemzeegeerenь bexiiyylne.

Soveed Sojuuzai byxii azalşad xadaa aguujixe Staalinai zaabariiijinь xysentyges goolosooroo dabtan xelene:

„Bidener bolbol agreessornyydei zyghəə zanaltanuudhaa ainagyibdi,soveed xilenyydei oirooxyrtəşegyiji ebdexii hedehen, dainiiji yydxegşedei soxiltodo xojor dabxar soxiltoor xariuusaxaar belen bainabdi".

Antifaşiis jediine froont mandag! Delxein proletaarska revoliyyciin ştaab—Kominteern mandag!

TYRYYŞYYLEI OOPEDIIJI YRGENƏƏR DELGERYYLJE

Kabaansk, (telefoonoor abtaba). Batuurinska selьsoveedei, Kaliininai neremzete kolxoozoi polevoi negedexi ba xojordoxi brigaadanuud bolbol socialiis sorevnovaaniiji batalhanhaanь xoişo nileed sag yngerebe. Ene yje soo, 1-dexi brigaadanь 2-doxi brigaadahaa azaxiin byxii xydelmerinyydei talaar, xolo tyryylbe.

Ene brigaada bolbol xabarai tariigiiji, 1-dexi riaadta paar xaxalalgiijişji erximeer, amzaltataigaar yngergehen baina. Ene brigaa la xadaa ybeheşji xuriaalgiiji sag soonь exileed, organizoovannoor jabuulza baina. Mynəə, sabşalangaigaa plooşçadiiin xaxadhaa jixiijinь xuriaaza dyyrgeed baina. Tus brigaada bolbol ybehiiji sag soonь, geeltegyigəər xuriaaza. malazaldaa tezeelei bata bexi baazliiji balguulxiin tyləə byxii xysəərəə, organizoovannoor temeseze baina. Tus brigaada bolbol xydəə azaxiin şuxala xydelmerinyydtei toxiooldodog busad xydelmerinyydte xysejəə zybəər organizovaalza, tedeniiji myn le muu bişeer jabuulza baina. Mynəə, tariaanai urgasada propoolko xelgiin ba 2- doxi riaadai paar xaxalalgiin xydelmerinyyd dyyrexe bolzo baina.

Ybehe xuriaalga deere brigadiir nyxer Şaanginai, ene brigaadada ydereigəə noormiiji dyyrgexegyi ba xydelmeride garaxagyi jabadalnuud oroidooş yzegdenegyi. Zarim kolxooznigudanь, nyxed Şaangin A. V., Gyrilool M.N. gegşed noormojoo 115-120 % dyyrgened. Brigaadiinь azaxii otliçnoor tabigdanxai. 60 garan nahatai kolxoozniq ybəgen nyxer Serneecki V. A. bolbol brigaadna azaxiigaa xaruuhalxiingaa xazuugaar, ybehe hyrilelgede ton aktiivnaar xabaadalsaza, ydereigəə noormiiji ylyylen dyyrgene.

Gexetei xamta, 2-doxi brigaadanь muugaar xydelmerilne. Tus brigaadiin brigadiir nyxer M. N. Byrmaatkin bolbol brigaadajaa xytelberilnegyi, brigaadadaa ysəən jabadag, jabaxadaaşji kolxoozniguudai xehen xydelmeriiji formaalьnaar tuşaan abxiin tyləə jiredeg... gertee miin huuza baidag xyn. Mynəə, ybehe xuriaalgiingaa xydelmerinyydiiji exilheer xoriood şaxuu xonoboşji haa, plaanaa oroidoo 37 proceent dyyrgeed baina. Brigaadiinь çeengyyd xuriaalgada ton oroi—yderei 10-11 çaasta garaad, ydeşenь erte orono. Yder byri 3-5 xynyydenь xydelmeride garnagyi. Ende ydereigəə noormiiji dyyrgeze jabahan kol·oozniguud ysəən baina—olonxinь noormoo dyyrgenegyi.

Gadna, tus kolxoozdo xydelmerildeggyi xynyyd ysəən bişe bii. Gerei ezen exener—A. Je. Molçaanova bolbol 1938 onoi torşo soo oroidoo 50 azalta yder olohon baigaa. Xarin, ene zilde 8 azalta ydertei baina. Mynəə yjede, „bi ybeşembi" geze xudalaar xeleed le, ybehe xuriaalgiin xydelmeride xabaadadaggyi, xarin əəriingəə ogoroodto xydelmerilze baidag jym.

Kolxoozoinь pravleeni bolbol ilme boloşogyi baidal ji xediihain medeze baibaşji haa, eneende jamarşji xemzee abanagyi. Tyryyşyylei xydelmeriiin ooped ba meetodyydiiji kolxoozniguudaigaa dunda yrgenəər delgeryylze, xozomdogşodiiji uragşanь tataxa, kolxoozniguudai xysiiji zybəər organizovaalxa ba mobilizovaalxa jabadalda ton bagaar anxaral tabina.

F. PALEEXA.

ZURAG DEERE: „Iskyysstvo" Izdaatelьstvaar gargagdahan xyd. Jereeminaagai plakaadai reproduukca.

(TASS-iin fotoxroonixo).

Byri erşemteigeer xydelmerilxeb

Xydəə azaxiin ton sloozno maşiinanuudai negen—kombainiiji zybəər, byteəseteigəər xereglelge bolbol tariaa xuriaalgiiji bogonixon bolzorto ba geeltegyigəər yngergelgede ugaajixe udxaşanartai xereg myn. Tiime tula, kombainioor byxen əəhediingəə kombainanuudiiji, xuriaalgiin exilxehee xeden xon g urda tuşaaza abaxa, terenee narin niagtaar şalgaza yzexe johotoi. Myn tereşelen, kombainaar xadaxa uçaastoguudaa erteenhee medexe şuxala.

Bi bolbol yngeregşe zilde Teelьmanei neremzete kolxoozdo xuriaalgiiji jabuulhan bainab. Myn, eneşji zilde tendee xydelmerilxeb. Manai agregaad xadaa 400 gektaar urgasa xuriaaxa plaantai. Ene zilei tariaa xuriaalgada yder byri 20-hoo dooşo bişe çaasta xydelmerilxe bainabdi. Kombainanuudnai mynəə xysed belen bolgogdonxoi. Mynəə, xuriaalgiiji jabuulxa uçaastoguudaa xysed, haitar medenebdi.

Iime deerehee, gansaxan le hainaar, kombainajaa zybəər xereglexe, byteəseteigəər xydelmerilxe zoriltonuud bidenerei urda tabigdana. Bidener ba ene zoriltonuudiiji əəriingəə agreegaadaaraa dyyrgeze şadaxabdi. 1940 onoi xydəə azaxiin Byxesojuuzna viistavkede xabaadalsaxa xyndete erxiiji tuilaxiin tyləə, urgasiiji sag soonь, geeltegyigəər xuriaaxiin tyləə byri hainaar, byri erşemteigeer xydelmerilxeb.

B. GOMBOOJEV—Selengiin MTS-iin kombainioor

ORGANIZOOVANNOOR YNGERGENE

Zedlin aimagai, Deede-Burgaltain somonoi, Saxijaanovaagai neremzete kolxooz bolbol 1939 onoi ybehe xuriaalgiiji yngeregşe zileixihee nileed organizoovannoor yngergeze baina. Tus kolxoozoi ybehenei xuriaalgada 131 kolxoozniguudai sostaavtai 3 brigaa anuud xydelmerilne.

Ydereigəə noormiiji ylyylen dyyrgedeg ba şanarai talaar hain pokazaatelьnuudiiji tuilaadag xynyydei toonь ulam byri oloşorozo baina. Zişeelxede, Dugar-Ceren Bajanai gegşe ydereigəə noormiiji 125,7%, Dondog Mynxiin, Lubsan-Ceren Lubsanai, Gombo Sosoroi, Dorzo Serendaşiin ba busad xadaa yder byriingəə noormonuudiiji xolo ylyylen dyyrgene.

G. ŞAGDARAI.

Byxesojuuzna xydəə azaxiin viistavke

Tyryyşiin ailşan

Xydəə azaxiin viistavkiin direektor — akademiig Ciicinei kabineedte, beje haintai, yrgen myretei ba jagaa ulaxan niuurtai nege xyn orozo jirebe.

—Bi, Grigoreenko geeşeb,—geze bardamaar xelene,—viistavkiiji xaraxii xyseneb. Bylenertejəə Daalьna Vostoog nyyxemnai. Hajaar, jirexe argamni bolxogyi xa.

Garaa karmaandaa xeed, doriuunaar baina.

Ciicin bolbol ailşanai xaraad, genete enieebxilen, asuuba:

—Malazalşa Grigoreenkiin esegenь gyt? tiigee haa, medexelbi!

—Nyxer Ciicin,—geze Grigoreenko xelene,—bi xendeşji haad xexegyib, ujaatai şingieer jabaxab. —Xybyyniinь xelene: „Baabai, nege·xojor yder, xylieegtii, mynəə yşəə xysed beledxegdeegyi baina".

Tuxamnigyi—jabaxa xeregtei. Proopusk bişeze baixadanь,

Grigoreenko bolbol bajartai bolzo, xelebe:

—Namda zaaza xaruulxa xyn xereggyi, xarin Vaasimni namdaa bygediijinь xaruulxa, Vaasi xadaa şuran xyn jym. Xarin xerbee, jamar-negen jyyme mini hanaanda taaraagyi haanь, xylisegtii, bi sexe xyn bi—jireed le barandanь xelexeb.

—Hain daa. Taniiji xylieegeed baixab,—geze akademiig xariuusaba.

Viistavkede orodog, altarma zimesyydeer şimegdenxei glaavna yydenei aarkiin xazuuda xybyyniinь Grigoreenkojee xylieeze baigaa.

Xargiinь, Glaavna pavilьoon teeşe oşohon baiba. 46 meetr yndər baaşni deere „Traktoriist ba kolxoozniça" gehen skyylьptorne gryyppe jalaran xaragdana. Aliganaişji zerge gazar xadaa zigde nogoon urgamalnuudaar şimegdenxei.

Sojuuzna respyyblikenyydei 11 geerbnyydeer uran haixanaar gojoogdohon, Glaavna pavilьoonoi yrgen xerelsee əədе, esegenь xybyyntejee garba.

Kartiinanuudai urda şirten zogsono. Negedexi kartiinanь finliaandska vokzaalda xelehen, Leeninei vestypleeniiji, xojordoxinь—ybelei dvoreecei şlyyrmiiji xaruulna. Deeşee xaraad, unşaba:

„Manai xynyyd xadaa jyynei tyləə temsehen ba byxedelxein-istoriiçeska ilaltanuudiiji tedener jaaza tuilaab geze medexede, ajatai ba bajartai baina. Manai xynyydei elbegeer adxahan şuhaniinь miinte yngerəəgyi, xarin tere xadaa əəriingəə rezylьtaaduudiiji ygəə geze medexede, ajatai ba bajasamaar baina" (Staalin).

... Xoliin, jireedyin jyyme geeşe gere urdanь xyntyreltenei tyryy uxaatanai jyre le hanadag jyymenyydenь, mynəəder manai aradai xelberişegyi zakooniinь, aguujixe zakooniinь — Staalinska Konstituucanь myn boloo.

Xydelmerişedei, tariaaşadai, intelligeenciin figyyrenyyd xadaa Soveedyydei VIII onso Sjeezdiiji xaruulhan, ton jixe polotnoo teeşe xandanxai, ende araduudai xoodь nyxer Staalin bolbol SSSR-ei şine Konstituuca tuxai doklaad xehen baina.

Xeden zaalnuud udaa-udaa baina.

... Tiin, xuuşanai dereevni. Yritei baihanainь tyləə hyylşiinь ynieeji abaaşaza jabana. Niuurnuudtanь uidxar, zobolon xaragdana...

Tiin, soveed dereevni. Azalta ydernyydtee olhon tariaagaa maşiinaar dyyren aşaad asarna. Xynyydei niuurnuudtanь omogorxoloi, zargalai temdeg.

„Delxeide" gehen, Koroovinoi kartiina. Ylesxelen ba jaduu xynde xyşer baidalaar daragdahan, urdiin tariaaşan xadaa kulaaguudai doromzolol bolno, sadxalan ba hainaar xuhalhan xyn bolxo tuxaigaa myrgeze guina. Tedenerenь enieeldene. Tereentei zergeleed, Drozdoovoi kartiina—„Kolxoozno suglaan". Todo honor, gojo haixan zyil. Stoolnuud deegyyrenь modonuudai zaalai nabşahanuudanь namilzana. Tere figyyrehee dostoinstvo, omogorxol xaragdana. Şimeegyi bolood, tereniiji sonosono.

Xynyyd ondoo boloo, oronşji ondoo boloo.

SSSR bolbol urdanь agraarna oron baihanaa, mynəə xysen tyges indystriaalьna derzaava boloo.

Promiişlenne produukciin urgaltiiji milliaard tyxerigəər xaruulbal: 1913 ondo—11, 1937 ondo—95,5 ba 1942 ondo—184 bolxonь.

Xydəə azaxiin talaar: 1913 ondo—12,6, 1937 ondo—20,1 ba 1942 ondo—30,5 milliaard tyxerig bolxonь.

SSSR bolbol priroodno resyyrsenyydeer xysed xangagdanxai ba eliryylegdehen neefiь, tymer, rydaa, maarganeç, apetiitiin zapaasuudaar delxei deere tyryyşiin huurida garaa, xojordoxi huurida—şuluun nyyrhen ba fosfaaduudaar zapaasuudaar. Manai kolxoozno gazarnuudai dyrbeneinь gurban xubinь traaktoraar eldyyrilegdedeg, tariigiin xaxadhaa jixenxinь traaktorna seejalkenyydeer tarigdadag ba kombainanuudaar xuriaagdadag baina.

Nauukiin ba xydəə azaxiin zaal. Miçyyrinei xelehen ygenyyd:

„Bidener bolbol priroodohoo xaira xylieexe johogyibdi, tedeniiji priroodohoo abxa—manai zorilgo".

Yrgelzelel: Xojordoxi niuurta.

MYNӨӨDER, MOSKVAADA XYDӨӨ AƵAXIIN BYXESOJUUZNA VIISTAVXIIN NEEL

1 АВГУСТА 1939 г. в Москве открывается ВСЕСОЮЗНАЯ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННАЯ ВЫСТАВКА— ВСЕНАРОДНЫЙ СМОТР ПОБЕД СОЦИАЛИСТИЧЕСКОГО ЗЕМЛЕДЕЛИЯ

MEXANIZIIROVANNE XURIAALGIIN MAASTER

Xonxoloin MTS-iin kombainioor Aleksei Feoodoroviç Varfolomeejevei aldar solonь respyyblike dotor elite. Mynөөsagai teexnikiiji xysedөөr şudalhan xynyyd xadaa xydelmeridөө gaixamşag pokazaatelьnuudiiji xaruulxa johotoi ba xaruuldagşji baina.

Kombain—ene xadaa urgasiiji xadalga, soxilgo ba seberlelgiiji negen doro mexaniziirovannaar jabuuldag, xydөө aƶaxiin ton slooƶno maşiina myn. Ene maşiiniin byxii teexnikiiji Aleksei Feoodoroviç bolbol taban xurgandaal adaliaar şudalhan baina.

Kombainahaa, soxigdohon tariaaji jabuud dundaa avtomaşiinada aşalga, zagoon soogoo zapraavka xelge, maşiinadaa teexnikiin johoor profilaktiiçeska remoont xeƶe, xydelmeriiingөө sagiiji xysedөөr xereglelge, xurdan skoorostioor xydelmerilelge, agregaadtaa xydelmerişedei xysiiji zybөөr xubaarilan tabilga, sociallis sorevnovaaniiin yndehөөr xydelmerilge—ede xadaa kombainova xuriaalgiin amƶaltanuudiiji şiidxexe egeel gol ysloovinuudanь myn.

Aleksei Varfolomeejev bolbol 1938 ondo MTS-iingee kombainioor nyxer Panьkoovtoi sociallis sorevnovaani batalaad, deere zaagdahan ysloovinuudiiji xereg deerenь bejelyylƶe, 15-fyytove kombainaar xydelmeriiin 25 yder soo, 403 gektaar urgasa xuriaahan baina. Tariaanaiнь urgasa hain baigaa—gektaar byrihөө 13,2 ceentner xuriaagaa hen.

Nyxer Varfolomeejev bolbol yngeregşe ƶilde, tariaa xariaalgiin yjede haradaa 2897 tyxerig oloo. Mynөө, terenei aƶabaidalanь kylьtyyrne ba zaƶiitoçno bolonxoi. Gertee radioo, patefoon, motociikltei.

Aleksei Feoodoroviç Varfolomeejev xadaa yiledberi deere gaixamşag pokazaatelьnuudiiji xaruulxahaa gadna, myn exe oronoigoo obooroniiji byxeƶyylgiin ba znaanijaa deeşelyylgiin xeregte ugaa jixe anxaralaa tabina. „BKP(b)-ein istooriiin xuriaangii kyyrs“, oboroonno znaçooguudai noormiiji ygelgiin instryykcenyydiiji yzelge—Varfolomeejevei yder byriiinь xydelmeriiin negen sostavnoi xubinь myn.

Arad xadaa soloto kombainioor Aleksei Feoodoroviçiin xydelmeriiiji segnee. Nyxer Varfolomeejev bolbol oronoigoo deede oorgan—SSSR-ei Verxoovno Soveedei depytaad myn.

Mynөө, depytaad—soloto kombainioor nyxer Varfolomeejev bolbol Xydөө Aƶaxiin Byxesojuuzna viistavkede xyndete xabaadagşaar batalagdanxai.

C. OÇIIROV.

Socialiis xydөө aƶaxiin triiymfiiji demonstraacalga

Mynөөder, manai aguujixe exe oronoi ulaan stoliica—Moskvaada Xydөө Aƶaxiin Byxesojuuzna Viistavke neegdexenь. Ene viistavke xadaa dereevnide, socialiizmiin byxedelxein—istoriiçeska ilaltiiji, xydөө aƶaxiiji socialiis johoor xubiluulgada bolьşeviigyydei paartiiin rooliiiji, kollektiiivne aƶalai ilaltiiji, delxei deere tyryyşiin socialiis gazartariaalangai triiymfiiji, kolxoozniguudai şine baidal ba zaƶiitoçnostiiiji byxii delxein urda todoor ba xysedөөr demonstraacalgada zoriuulagdanxai.

Negedexi ba xojordoxi tabanƶilnyydei torşo soo, proletaarska revoliyyciin ton berxeşeeltei zorilgo amƶaltataigaar bejelyylegdee — manai orondo xydөө aƶaxiiji kolektivizaacalga tygesxegdehen, eksploataatornuudai hyylşiin angi—kulaaçestvo xysed likvidiirovelegdehen, kolxoozno baiguulaltiin gol foorma—xydөө aƶaxiin arteelь eseslen byxeƶehen baina.

Kolxoozniguudai zaƶiitoçnostinь gaixamşag tyrgөөr urgaƶa exilbe. Socialiis xydөө aƶaxii bolbol xojordoxi taban ƶilei şuxaliin şuxala zorilgiiji—orooho yiledberilgiin plaaniiji ylyylen dyyrgee. Kolxoozno yiledberiiiji mexanizaacalgiin talaar, xojordoxi tabanƶilei plaan gol tyleb dyyrgegdehen baina.

„Manai soveed tariaaşad bolbol ton şine tariaaşad myn. Manaida tariaaşadiiji eksploatiirovalxa pomeeşçigyyd ba kulaaguud, kypeecyyd ba rostovşçiiguud ygei boloo. Tiime bolxolooroo, manai tariaaşad bolbol eksploataacahaa syløølegdehen tariaaşad myn. Saaşaa, manai soveed tariaaşad bolbol diilenxi olonxidoo kolxoozno tariaaşad myn, tailbarilan xelebel, tere xadaa өөriingөө xydelmeriiiji ba өөriingөө dostojaaniiiji jedinoliiçne aƶalda ba geegdengi teexnikede bişe, xarin kollektiivne aƶalda ba mynөөsagai teexnikede baziirovalna.

Eneen deerehee xaraxada, soveed tariaaşad—ene xadaa xyntyreltenei istooriiin yşөө medeegyi tiime ton şine tariaaşad myn bolno“. (Staalin).

Soveed tariaaşad xadaa bajartai ba ƶargaltaigaar aƶahuuna! Ynen sexeer aƶallaƶa, kolxoozno zөөriiiji nariaar gamnaƶa, manai kolxcozuud ba kolxoozniguud bolbol kylьtyyrne ba zaƶiitoçno aƶabaidalai xemƶeede xyrөө. Xydөө aƶaxiin byxii xydelmerınyydei ynder mexanizaaca, mynөө sagai agroteexnikiiji, xydөө aƶaxiin nauukiin amƶaltanuudiiji xereglelge, kollektiivne aƶaliiji zybөөr organizovaalalga — ede byxii xadaa oroohoto ba texniiçeske kylьtyyrenyydei urgasiiji deeşelyylelgii, malaƶalai xysete debƶeltiiji xangaa. Staalinska epooxiin gaixamşag xynyydei aarmi —xydөө aƶaxiin staxaanovcuudai aarmi urgaa.

Mynөөder neegdexe, Byxesojuuzna viistavkede manai Buriaad-Mongol ASSR-hee 901 eksponeentnyyd — tyryy kolxoozuud, MTS-yyd, feermenyyd, xydөө aƶaxiin organizaatoruud, specialiistnuud ba staxaanovcuud xabaadalsaxa. Edenei 443 eksponeentnyydenь tariaan aƶalai ba 458-iinь malaƶalai amƶaltanuudiiji ba өөhediingөө oopeduud, meetodyydiiji xaruulxa baina. Edenei dundahaa 5 kolxoozuud, 1 MTS, 16 tyryyşyyl xadaa Byxesojuuzna viistavke deere yrgenөөr xaruulalgada batalagdaa. Manai respyyblikiin tyryy MTS—XonxoloinMTS (direektorenь Soobelev) bolbol 1937 ondo 15 xysete traaktor byxenөөr 743 gektaar xaxalƶa, plaanaa 165 proc. dyyrgee hen. Tus MTS-iin obsluuƶivaldag 16 kolxoozuudhaa 12-tanь viistavkede xabaadagşadaar batalagdahan ba mexanizaatorska kaadrnuudainь 58 xynyyd xadaa xydelmerinyydeigee pokazaatelьnuudaar viistavkede xabaadalsaxa ysloovIiiji xariuusahan baina. Tus MTS-iin erxim kombainioor, SSSR-ei Verxoovno Soveedei depytaad A. F. Varfolomeejev, soloto traktoriist Cereenov, kolxoozno baiguulaltiin organizaator—Selengiin aimagai Teelьmanei neremzete kolxoozoi partoorg nyxer T. Danzaanov ba busad bolbol өөhediingөө xydelmeriiin gaixamşag rezylьtaaduudiiji xaruulxa ba oronoigoo soloto xynyydei oopeduud ba meetodyydtei taniisaxa baina.

Ene viistavke xadaa delxei deere tyryyşiin socialiis xydөө aƶaxiin triiymf myn. Xydөө aƶaxiin viistavke xadaa Staalinska Gurbadugaar Tabanƶilei plaanaar xydөө aƶaxiida xaraalagdahan gigaant jixenyyd zorilgonuudiiji amƶaltataigaar ba tyrgөөr bejelyylgede şiidxexii roolь dyyrgexe baina. Ene uşarhaanь, paarti ba praviitelьstvo bolbol Xydөө Aƶaxiin Byxesojuuzna viistavkiiji myn 1940 ondo yrgelƶelyylxe geƶe togtoohon baina.

Bidenei, partiiina ba partiiina bişe bolьşeviigyydei, partiiina ba soveed organizaacanuudai, kolxoozuudai, MTS-yydei ba kolxoozniguudai bojevoi zorilgonь xadaa—1940 ondo Byxesojuuzna viistavkede maassaaraa xabaadalsaxiin tylөө, eksponeentnyydeigee tooji 3-4-daxin olon bolgoxiin tylөө socialiis sorevnovaaniiiji ba staxaanovska xydelөөniiji byxii xemƶeegeerenь delgeryylxe ba yrgedxexe jabadalda baina. Socialiis Buriaad-Mongoloi kolxoozuud ba kolxoozniguud bolbol aguujixe bolьşeviig paartiiin ba nyxer Staalinai xytelberi doro, tedenei yder byriiin anxaralai aşaar, şinenyyd ilaltanuudiiji tuilaxanь labtai.

Всесоюзная Сельско-Хозяйственная Выставка 1939

ARADAI HUNGAMAL—EKSPONEEN

Zediin aimagai, Sagaan uhanai selьsoveedei „Galai oşon“ kolxoozoi xonişon — Byxesojuuzna xydөө aƶaxiin viistavkede kandidaad nyxer Saxijaajevaagai xydelmeriiin oopedonь olojanziin ba bajan baina.

Nyxer Saxijaajeva bolbol feerme deere tabadaxi ƶilee xydelmerilne. Ene torşo soo, tere xadaa 1124 „Rambylьje“ yylterei xurigadiiji tylƶyylhen baina. 1938 ondo 200 tolgoi exe xonidhoo 264 xurigadiiji abƶa, negeşji tyl xoroogoogyi ba tede xonidoigoo neƶeed byrihөөnь 4,3 kilograamm nooho xaişalƶa abhan baina.

Nyxer Saxijaajevaagai xydelmerilƶe baigaa, xonidoi tovaarna feerme bolbol jixenyyd amƶaltanuudiiji tuilaa. Xoniduudanь byxiidөө metizaacalagdahan baina. 1938 onoi torşo soo, feermiin xonidoi toonь 30,8 proceent olon bolhon, jixe xonidiiji ysxeberilgiingөө plaaniiji 115 proc. (4786 tolgoi xonidtoi boloo), xurigadiiji abalgiingaa plaaniiji 117 proceent dyyrgeƶe, 1317 tolgoi xurigadiiji abhan baina. Tus feerme bolbol hyylei xojor ƶilei torşo soo, dunda ƶişeegeer 100 exe xonid byrihөө 110,5 xurigadiiji abaa.

Nyxer Saxijaajeva bolbol iime amƶaltanuudiiji xaişan geƶe tuilaab?

Xurigadai tyremseerenь, tedenee dezenfeekcelegdehen seberxen zөөlexen ba xuurai soloomo debisxertei kleetke soo oruuldag. Xurigadaa exenyydheenь amiaaranь bailgadag syytkede 3-4 daxin exiijinь x xyyldeg, xarin xabariinь, niinь xurigaduudaa exeny teinь xamta bailgadag jym.

Xurigadaigaa 20-30 xono baixada, tedeneigee teƶeelei cioondo hain, ƶiƶexen, eld nogootoi ybehe ba koncentr duudiiji (ovioos) 50 graamm nemedeg ba 1,5-2 hara bol donь 200-300 graamm edly deg baina. Xurigadtanь seb xen, bylieen uhan sag yrge baira soonь baidag.

Oopedno xonişon baihan ladaa, nyxer Saxijaajeva bolb xonidiiji belşeelgede tusaga anxaralaa tabidag. Xabaran nogoonoi urgaƶa, dulaan n ƶaa sagai jirexede—xonidoo g bi talmaigaar ba gol gorxono nuurai dergede belşeedeg namaranь, xyiten bolxodo—x diin yber talada belşeed baina.

Өөriingөө kvalifikaaciiji de şelyylxiin tula nyxer Saxijaaj va bolbol zoovettexmiinimym kyyrsde huralsahan ba speci liistnuudta xandadag baina.

BMASSR-ei Verxoovno S veedei depytaad nyxer Sax jaajeva xadaa obşçeestven xydelmeride aktiivnaar xaba dalsana: kolxoozoigoo pravle niiin ba selьsoveedei çleen jy

Nyxer Saxijaajeva bolb өөriingөө hungagşadtai—ko xoozniguud ba kolxoznicanuu tai niagta barisaatai ba tedee de zybşel, zaabari sag yrgel ygedeg baina.

Kl yçeevsk

Byxesojuuzna xydөө aƶaxiin viistavke

TYRYYŞIIN AILŞAN

(Negedexi niuurai yrgelƶelel)

Urgamalnuudai ugaa jixe kartiina. SSSR-ei gazarai xyrihenei kaarta. Hyylei ƶilnyydte, soveed erdemted bolbol 340 milioon gektaar gazar şinƶelhen ba 496 MTS-yyd, 1.754 miangan kolxoozuud xadaa agrogaƶarai өөriin kaartanuudtai boloo.

Tygesxeleinь zaalda, ton honirxoltoi dokymeent. Grigoreenko bolbol tereniiji xojor daxin unşaba.

„30 ƶilei torşo soo (1887-1917 onuudta) Çyvaaşiin Tiyrleeme dereevnihee 9 poopuud, 3 poçtoovo çinoovniguud, 3 telegrafiistnuud, 1 feelьdşer garhan baina.

Soveed zasagai 20 ƶilei torşo soo, Çyvaaşska ASSR-ei Tiyrleeme seloohoo 400 garan specialiistnuud beledxegdee, tedenei dunda—22 bagşanar, 11 inƶeneernyyd, 3 agronoomuud, RKKA-gei 30 komandiirnuud, predprijaatinuudai 3 direektornyyd, BKP(b)-ein raikoomoi sekretaarь 1, elektroomntioornuud“. 50

Esege xybyyn xojor xadaa jixeer bodolgoto bolƶo, abiaa şimeegyigөөr alxalƶa jabana. Gojo haixan gernyydei kvaartalnuud tedenei zam deere baina. Yiigertei adali gojo haixan gorodoog xadaa өөriingөө arxitektyyriin todo torƶeestventostiiiji xaruulƶa, tedeniiji gaixuulna ba bajarluulna. Tedener bolbol paviльoon soo orobo, jireedyin daalьna vostooçnig xadaa eneeniiji ilangajaa jixeer honirxobo.

„Zernoo“ paviльoon xadaa viistavkiin ceentrte jym. Byri 1937 ondo tariaa yiledberildeg manai aƶaxii xadaa orondoo 7 milliaardhaa deeşe pyyd tariaa ygөө hen. Kolxoozuud bolbol, barilga soo oroxo yyden deere hiileetei,—ƶil byri 8 milliaard pyyd tariaa xuriaaxa gehen staalinska nakaaziiji bejelyylxiin tula byxii ysloovinuudtai baina.

Kolxoozuudai gazarnuudai plaan. Aguujixe panoraama. Bidener bolbol gaixamşag gazarnuudtaibdi—eneeniiji relьjeefne kaartnuud xaruulna. Gazartariaalangai tyryy teexniketeibdi. MTS-yydei monumentaalьna barilganuud, traaktornuudai koloonnonuud, melioratiivna barilganuud, elektrificiirovanna xydөө aƶaxii xaragdana. Bidener bolbol ene teexnikiiji şudalan xereglexe kaadrnuudtaibdi.

Zaalnuudai negeneinь xanada, traaktorai mexaniizmiiji xaruulhan makeet ylgөөtei baina. Makeetenь xaranxii byreger. Tiin baitar, ekskyyrs exilne. Ekskyrsovood xadaa traaktorai mexaniizmda, staxaanovcuud—traktoriistnuudaar oruulagdahan novaatorska neelgenyyd tuxai, nariƶuulan haiƶaruulga tuxai xөөrene. Makeet deere, nariƶuulan haiƶaruulagdahan detaaliiin tooçkodo laampa jalaran nosono. Baihaar baitaraa, byxii makeet xadaa jalaran gereltene.

Xydөө aƶaxiida mexanizaaciin xysentyges vlijaani tuxai dooro zaagdahan ciifrnyyd xelene: revoliyyciin urda teexi tariaaşadai aƶaxiida, nege toonn orooho yiledberilxiin tula xydelmeriiin 32 yder xereglegdedeg baigaa. Socialiis aƶaxiida—1,7 yder xereglegdene.

Viistavkiin steendenyyd deere, gazarai masternuudai iskyysstviin „niuusanь“ eliryylegden xaruulagdana. Soloto staxaanovcuudai agronomiiçeska, mexanizaatorska, organizacioonno metoodikonь ilangajaa todoor ba nagliaadnaar, diapoƶitiivne avtomaaduudaar demonstraacalagdana.

Xydelmeriiin jefreemovske meetod—tariigada ydobreeninyyd ba busadaar podkoormko ygelge—xadaa gojo haixan polotnoo deere xaruulagdana. Tereentei zergeleed, revoliyyciin urda tee tariaaşanai gaƶariiji—„doloonii nь xalbagatai, negeniinь modon anzahatai“ gehen priincepeer xubaalgiiji xaruulhan kaarta baina.

Oroohonoi byxii paviльoon xadaa tujaatama gojo gereltei arxitektyyretejee, socialiis gaƶartariaalangai ilaltiin torƶestvoogoi teemiiji xaruulna.

Manai soveed orondo, „aradhaa bejee zaisuuldaggyi, өөriigөө aradhaa xolo ba igadaggyi, xarin aradta slyƶiilxeer belen“ tiime nauuka gospootstvolno. (Staalin).

Leseenko, Ciicin, Rydniicki, Vaviilov—ede xadaa өөriingөө olonmiangan sotruudniguudai ştaadtai ende zergelen jirehen, tyryy nauukiin xynyyd, şine priroodiiji zoxioon baiguulagşad myn. Delxein negeşji nauuçna-şinƶelelgiin instityyd iime ştaadtai baigaagyi jym. Ede xadaa oopedniguud, kolxoozniguud—selekcioneernyyd, novaatornuud myn. Tedener xadaa erdemtedei şinƶelelgiin xydelmerinyydiiji praaktika deere batalan gerşelƶe, өөhediingөө oopedno uçaastoguud deere şalgaxahaa gadna,—tedener xadaa byri, saaşaa oşohon baina, eneen tuxai, şiniiciin, oroohonoi, sorgoogoi olonƶilde urgadag, ynder urgasata soortnuudiiji bii bolgogşo selekcioneer—novaator A. I. Derƶaavinai xydelmerinyyd xeleƶe ygene.

Tyryy kolxoozuudai eksponiirovalhan, elbeg bajan koolosto booltonuud xadaa xydөө aƶaxiin nauuçna - şinƶelelgiin instityydyydeer tabigdahan gerbairnauudtai zoxilduulagdana.

Aradai ba nauukiin tvoorçesko xani barisaagai ene jedinstviin rezylьtaadanь xaragdana.

Oomsko ooblas'tiin, Issilь-Kyylьske raioonoi „Bojevoi“ geƶe zernosovxooz xadaa 1938 ondo gektaar byrihөө 23,6 ceentner orooho xuriaalgiiji tuilahan baina.

Xajagdaşahan gutaagdaƶa xeregee bolişohon, ƶalga namag gazarnuudiiji, soveed nauuka xadaa tyryy kolxoozno tariaaşadtai xamta jabaƶa, erxim hain paaşni bolgono, uha şiiggyi gubi talmainuudiiji dailan abna, xoito zygei xyite noitoniij, urda zygei aajama xaluuniiji ilana. Gaixamşag hain şanaraar dyyren oroohoto kylьtyyrenyydei nogoon aarmi, kylьtyyrne urgamalnuudai aarmi xadaa xiƶaargyi yrgen Soveed Sojuuzai byxii şirotaanuudta dobtolon orono.

Mexanizaaciin paviльoon. Deeşee ogtorgoi өөde zuriihan, terenei tymer şaateranь diriƶaabliiin gigaant jixe dyrsiiji hanuulna. Daida talmainь motooroi ƶigde xongioo abiaagaar dyyren şingi.

Konveejer deere, niagta paraadaar maşiinanuud xydelƶe baina.

Xydөө aƶaxiin maşiinabaiguulaltiin 16 tomo zavooduud 4 traaktorna, 3 avtomobiilьna zavooduud xadaa avtotraaktorobaiguulaltiin nauuçna-şinƶelelgiin 3 instityydtejee, өөhediingөө produukcanuudiiji xaruulna. Betoonno tabisanuud deere, hyrte xysetei çasovoi meteer jalaran, gysenilçne traaktornuud baina. Gaixamşag ko baina—ede gaixamşag maşiin nuudai 160- mianganai aarmil tylөөlegşe xaragdana. Xyd aƶaxiin aviaaciin samolioodu dalinuudaa delgeen bain Agaarai tarigşad, polevoi v diitelьnyydiiji xiodogşod, t meriiji untargaagşad—oi mod noi dozoornonuud.

Mexanizaaciin paviльoon xysen tyges xaruulalga xada xydelmerişenei garai xysend soveed exe oronoi xysend ilagdaşagyi etigel naidabarii xyn byxenei zyrxende tyrөөn

Ostaankinska narahan mod nuudai xiariin saaguur nara orozo baigaa, xarin Grigoree ko bolbol xybyyntejee sugta viistavke deere yşөө le jab haar baiba. Viistavkiin byx plooşçadiiji tedener niydөөr xaraa. Tiigeed, axadyygiin respyyblikenyyd xadaa өөhe diingөө gaixamşag gazarnu diiji gaixamşag xysөөr asara han baina. Ede gazarnu xadaa nege byxeli bolƶo manai aguujixe exe orono gaixamşag haixan, xysen ty ges, bajan şimegenь bolo xaragdana.

Miçyyrinske saadai dergede ybegeƶөөl Grigoreenko baigaa xybyyndee xelebe:

—Manai oron xadaa iim baina—yligertei adali, zygee ynen daa.

K. VADIIMOV.

RSFSR-ei VERXOOVNO SOVEEDEI NEGEDEXI ZARLALGIIN XOJORDOXI SEESSI

yyliin 25-nai, RSFSR-ei Verxoovno Soveedei Negedexi zarlalgiin xojordugaar Seessiin zasedaaniiin dnevniig

jyyliin 25-da, Kreemlьde, FSR-ei Verxoovno Soveedei gedexi zarlalgiin xojordugaar ssi neegdebe. Уdeşiin 6 sta, RSFSR-ei Verxoovno veedei zasedaaniiin zaal xa- xynyydeer dyyrgegdenxei gaa. Depytaaduudhaa gadna, le, olon tooto ailşad—sta- novcuud, moskoovsko predp- atinuudai udaarniguud, sto- odoxi intelligeenciin tyleө- ed, tereşelen diplomatiiçeska rpusai çiinedyyd, sovee d adaada preessenyydei kor- ondeentnyyd jirebed.

eziidiymei stooldo, RSFSR- Verxoovno Soveedei tyryy- e depytaad A. A. Ždaano- ba terenei orologşod—depy- uud A. X. Tiinçerov ba S. Makaarovai jirexedenь, soo nerjeme ovaaca bolno. enuudta paarti ba praviitelь- in xytelberilegşed, RSFSR- Verxoovno Soveedei prezii- mei çleengyyd ba RSFSR-ei iitelьstvo: „Nyxer Staalin da“! „Nyxer Moolotov dag“! gehen abiaanuud ldana.

essiiiji, RSFSR-ei Verxoov- Soveedei tyryylegşe depy- A. A. Ždaanov neene. Ene ol, RSFSR-ei Verxoovno edei xojordugaar seessiiin ede tabigdahan dyrben dalnuudiiji medeesene: 939 onoi, RSFSR-ei gyrenei eediiji batalalga ba 1938 torşo sooxi, RSFSR-ei gy- biydzeediiji dyyrgelge ohon tuxai otçoodiiji bata- 2. „RSFSR-ei xizaarnuudai, astьnuudai ookruguudai, nuudai, gorodskoi, seelьs- ba poselkoovo azalşanai taadnarai Soveedyydte altanuud tuxai polozeeniii- atalalga. 3. RSFSR-ei Ver- no Syydiiji hungalganuud. egedegeer ba xojordugaar inyydei xoorondoxi torşo abtahan ba RSFSR-ei Ver- no Soveedeer batalagdaxa oi RSFSR-ei Verxoovno edei Preziidiymei ykaazuu- batalalga tuxai.

ytaad I. K. Seedin yge ene bolbol seessiiin zyb- elselgede debzyylegdehen alnuud bolbol respyybli- ton jixe udxaşanartai bai- ze medyylhen ba tedenii- FSR-ei Verxoovno Sovee- ojordugaar seessiiin xelse- ilnyydte oruulxiiji durad- Seessi xadaa duradxagda- elsexe zyilnyydiiji negen ar batalna.

edexi asuudal tuşaa, R-ei Finaansiin aradai Ko- r nyx. M. N. Уymnovto dai yge ygtene, ene xa- essiiiji, 1938 onoi RSFSR- enei biydzeediiji dyyrgel- gohontoi ba 1939 onoi R-ei gyrenei biydzeedei kttei todoor tanilsuulna.

— 1939 onoi RSFSR-ei biyd- zeed bolbol, nyxer Уymnov xelene, Sojuuzai aradai azaxiin xygzeltiin gurbadugaar tabanzi- lei plaan tuxai Leenin—Staali- nai paartiiin XVIII sjeezdiin isto- riiçeska togtoomzonuudtai zo- xilduulan baiguulagdahan bai- na. Sojuuzna adali respyybli- kenyydei dunda egeel jixe — RSFSR-ei biydzeed soo ba So- veed Sojuuzai biydzeedsoo, lee- ninske-staalinska nacionaalьna poliitika, avtonoomno respyyb- likenyydei, xizaarnuudai, oob- lastьnuudai azaxiin ba kylьtyyr- ne debzelte todo honoroor xa- ruulagdana.

Nyx. Уymnov bolbol RSFSR- ei amzaltanuudiiji, 1938 onoi torşo sooxi ba 1939 onoi tyryy- şiin xaxad zilei aradai azaxiin plaaniiji dyyrgelgiin itooguudii- ji xarakterizovaalagşa todo ho- nor ciifrnyydeer illiystriirovelne. 1938 onoi RSFSR-ei gyrenei biydzeed bolbol 1937 onoixitoi sasuulbal, doxooduudai talaar 1800 millioon tyxerigөөr gy, ali 9 proceenteer, gargaşanuudai talaar, 1863 millioon tyxerigөөr gy, ali 9,6 proceenteer urgahan baina. Doxooduudai talaar biyd- zeed bolbol 21686 millioon ty- xerig, gargaşanuudai talaar 21390 millioon tyxerig baigaa.

Gyrenei biydzeedei gargaşiin çaastiiiji dyyrgelge tuxai xele- ze, Nyx. Уymnov bolbol aradai azaxiida 4674 millioon tyxerig, socialьna-kylьtyyrne xemzeeja- buulganuudta 14029 millioon tyxerig zoriuulagdaba geze me- deesene.

Zarim narkomaaduud (sov- xoozuudai narkomaad, Narkomp- roos, Narkomzdraav) ba niuta- guuddaxi Soveedyyd bolbol biydzeetne byxii assignovaaniii- ji xeregleegyi geze doklaadçig temdeglene.

1938 onoi, RSFSR-ei gyrenei biydzeedei talaar doxoodoi statьjaanuudai anaalizda orono. 1939 onoi doxooduudai xem- zeenь 24415 millioon tyxerigөөr todorxoilogdoxo. Doxooduud bolbol yngerhen zileixitei sa- suulbal 12,6 proceenteer jixe bolbo. Doxooduudai glaavna istooçnigonь, oboroodhoo na- looguud bolno. Ene bolbol by- xii biydzeedei 37,5 proceentnь bolno. Promiişlennostiiin prii- belьnyydhee (orşo) otçisleeni- nyyd bolbol yngerhen zileixitei sasuulbal 72,2 proceent urgana. Ene xadaa, yiledberiin saaşan- xi debzelteer ba produukciin өөreinь yne sengei dooşo bol- honoor tailbarilagdana.

Doklaadçig bolbol avtonoom- no respyyblikenyydei Sovnar- koomuudai, tereşelen xizaar- nuudai, ooblastьnuudai ba raioo- nuudai gyisedxexe komiteedyy- dei talahaa finaansova xydelme- ride xaixaramzaa ton jixeer ta- bixiin şuxala baihanda, sees- siiin anxaraliiji xanduulna.

1939 onoi, RSFSR-ei gyrenei biydzeedei gargaşiin çaastьda aradai azaxiin xereglelgenyyd- te 5580,5 millioon tyxerigei as- signovaani uridlan xaraalagda- na, enenь xadaa yngerhen zi- leixihee 21,7 proceent jixe bol- no. Sociaalьna kylьtyyrne xem- zeejabuulganuudta gargaşanuud bolbol 1938 ondo 14028 mil- lioon tyxerig baigaa haa, my- nөө 16052,2 millioon tyxerig bolno. Biydzeetne assignovaa- ninuudai jixeşeg çaastinь, şine barilgiin finansiirovanida zoriuu- lagdanxai. Nyxer Уymnov bol- bol sociaalьno-kylьtyyrne xem- zeejabuulganuudai zarimandanь gargaşanuudiiji xubaarilxa tuxai todoor xelebe. Doklaadçig xa- daa tygesxeldөө, Verxoovno So- veedeer batalagdahan 1939 onoi gyrenei biydzeed bolbol RSFSR- ei byxii araduudai negen hanal- ta haişaaliiji ugtaxa geze nai- dabariaa medyylne.

Doklaadçigai, socialiizmiin ilaltanuudta zorigzuulagşa aguu- jixe Staalinai neriiji nerelxe- denь, zaal soo ugaa jixe xyse- tei ovaaca bolno. RSFSR-ei araduudai xelenyyd deere zaal soo iime abiaanuud nerjene:

— Manai tyrel Staalin man- dag!

— Aguujixe Staalinda — “Uraa“!

Nyxer Уymnovoi doklaadai dyyrhenei hyylde, seessi bolbol RSFSR-ei Verxoovno Soveedei biygzeetne komiissiin sodoklaa- diiji, ijyyliin 26-nai yglөөnei zasedaani deere sonosxo gehen togtoomziiji abba. Eneegeeree, negedexi zasedaani xaagdana.

(TASS).

1939 onoi ijyyliin 26-nai, RSFSR-ei Verxoovno Soveedei negedexi zarlalgiin xojordugaar seessiiin zasedaani tuxai

Informacioonno medeesel

Ijyyliin 26-da, yderei 11 çaasta, RSFSR-ei Verxoovno Soveedei zasedaaniiin zaal soo, Kreemlьde, RSFSR-ei Verxoov- no Soveedei negedexi zarlal- giin xojordugaar Seessiiin xo- jordoxi zasedaani bolbo.

RSFSR-ei Verxoovno Sovee- dei tyryylegşe depytaad A. A. Ždaanov zasedaaniiji xytelbe- rilne.

RSFSR-ei Verxoovno Soveed bolbol xelsexe zyilnyydeigee negedexi pyynkt tuşaa, 1939 onoi, RSFSR-ei gyrenei biyd- zeed tuxai, RSFSR-ei Verxoov- no Soveedei biydzeetne komiis- siin tyryylegşe depytaad J. A. Vlaasovai sodoklaadiiji sonos- bo.

Biydzeetne komiissiin sodok- laadai hyylde, RSFSR-ei Ver- xoovno Soveed bolbol, 1939 onoi, RSFSR-ei gyrenei biyd- zeed ba 1938 onoi torşo sooxi RSESR-ei gyrenei biydzeediiji dyyrgelte bolgohon tuxai dok- laadiiji zybşen xelselgede oro- bo.

Preeninyydte, depytaaduud **P. S. Popkoov** (Leeningraad goorod, Moskoovsko-Leeninske ookrug), **A. S. Cyjaanov** (Sta- lingraadska ooblastь, Jermaan- ska ookrug), **V. X. Menbarii- jev** (Kriimske ASSR, Dzankoi- sko ookrug), **A. P. Kozloov** (Kyyrske ooblastь, Kyyrske seelьske ookrug), **K. K. Galee- to** (Altaiska xizaar, Yç-Priistan- ske ookrug), **A. A. Vlaasova** (Arxaangelьska ooblastь, Ar- xaangelьska gorodskoi ookrug), **T. I. Kavaleerov** (Mariiiska ASSR, Goorno-Mariiiska ook- rug) ba **M. Ja. Kanyynnikov** (Kiirovske ooblastь, Otmytniin- ske ookrug) vestypaalba.

Eneegeeree, RSFSR-ei Ver- xoovno Soveedei xojordugaar Seessiiin xojordoxi zasedaani xaagdaba.

***

Ijyyliin 26-da, ydeşiin 6 çaasta, RSFSR-ei Verxoovno Soveedei zasedaaniiin zaal soo, Kreemlьde, RSFSR-ei Verxoov- no Soveedei negedexi zarlalgiin xojordugaar Seessiiin gurbadaxi zasedaani bolbo.

RSFSR-ei Verxoovno Sovee- dei tyryylegşe depytaad A. A. Ždaanov zasedaaniiji xytelbe- rilne.

Xelsexe zyilde—1939 onoi, RSFSR-ei gyrenei biydzeed ba 1938 onoi torşo sooxi RSFSR- ei gyrenei biydzeediiji dyyrgel- te bolgohon tuxai doklaadiiji zybşen xelselge.

Preeninyydte depytaaduud N. N. **Žuravlioov** (Kyibeşevske ooblastь, Karsuunska ookrug), G. G. **Izmaiiova** (Tataarska ASSR, Bylinske ookrug), RSFSR-ei niutagai promiişlen- nostiiin Aradai Komissaar nyx. **A. A. Pekşeev,** depytaaduud **M. I. Rodioonov** (Goorьkov- sko ooblastь, Kraasno-Bakoov- sko ookrug), **J. A. Lapiirina** (Smoleenske ooblastь, Smo- leenske seelьske ookrug), **S. K. Mollaajev** (Şeşeeno-Ingyyşske ASSR, Уryys-Martaanovska ook- rug), **A. P. Starotoorzski** (Ka- liininska ooblastь, Sologoovsko ookrug) ba **D. A. Krivoşein** (Roostovsko ooblastь, Novo- çerkaasska seelьske ookrug).

Eneegeer, RSFSR-ei Verxoov- no Soveedei xojordugaar Sees- siiin gurbadaxi zasedaani xaag- daba.

Ленинэй музейн филиал һонии документнуудтай болоо

Киевдэхи Ленинэй музейн филиал хоёр һарынгаа забһарлалай һvvлээр, августын нэгэнһээ хvдэлмэреө ябуулжа эхилбэ. Забһарлаха vедөө музей болбол В. И. Ленинэй, И. В. Сталинай революционно деятельностиие харуулһан һонин документнуудтай болһон байна. Музейн залда, „ВКП(б)-эйн историин хуряангы курсын“ главатай зохилдуулһан экспозициин шэнэдхэн байгуулга гол тvлэб дvvрэээ.

1870-1893 онуудай vеые характеризовалһан № 1 залданъ нvхэр Сталинай һургуулида һуралсажа байһан жэлнvvдтэ хабаатай хэдэн документнууд нэмэгдээ. Эндэ нvхэр Сталинай тvрэһэн, Горидэхи гэрэй макет табигдаһан байна.

1905-1907 онуудай vеын залда бэлэдхэгдэһэн Авлабарска типографиин макет ехэ һонин байна. Типографиин хvдэлмэри болбол Закавказьда революционно хvдэлөөе хvтэлбэрилэгшэ, нvхэр Сталинай нэрэтэй халуун барисаатай байна.

Гражданска дайнай vеын экспозици хадаа Ленин ба Сталинай Закавказьда советскэ засаг байгуулхын тvлөө тэмэсэлые яажа хvтэлбэрилһынь тодоор харуулһан документнууд нэмэгдээ.

Октябрьска Агууехэ Социалистическэ революциин vеые харуулһан залай экспонадууд ехээр шэнэдхэгдэһэн байна. „ВКП(б)-эйн историие“ хуряангы курсын 7-хи главатай зохилдуулһан материалнуудай табилга тодо һонор болоогдоо. Ленинэй „Гvрэн ба революци“ книгын тvрvvшын изданиин хажууда ВКП(б)-эйн XVIII съезд дээрэ нvхэр Сталинай хэһэн докладтай „Коммунист“ газета табигдаһан вайна.

Uhan-Seregei Floodoi yder Ulaan-Уdede
ZURAG DEERE: Stepnoi protookto kaateraar kataalza baina.
(Mixailovai foto)

Japoonsko xynzonoi dunda antivojenne nastrojeeni

Çynclin, ijyyliin 23 (TASS). Ijyyniin hyylde, gurban yderei torşo soo, Jagoondo, antivo- jeenne xydelөөnde xabadaha- nai tylөө gurban zuu garan xy- nyyd arestovaalagdaba. Gebeş- ji, repressi bolbol japoonsko aradai goolosiiji zogsoon bo- liuuza şadaxagyi. Japoonoi xynzon bolbol dainda duragyi- telgiiji eldeb olon arganuudaar jabuulna. Ijyyniin 22-to Iva- miidzaanhaa xolo bişe gazarta- baihan Xokkaidada, tendexi niu- taguudai azahuugşad bolbol tymer xargiiji ebdehen baina. Tere yderte, Kiootodoxi gorod- skoi hurguuliiin huragşad bolbol hurguuliiingaa gernyydiiji gal- daba. Ijyyniin 21-de „Nixoon jyseen kaisiaa“ geze paroxood- no ugaa jixe kompaaniiin xy- delmerişenei gryyppe bolbol ene kompaaniiin faabrikanuudai negeneinь zdaaniiiji handargaba.

Antivojeenne nastrojeeni xa- daa japoonsko kolooninuudta nebteren orobo. Koreidexi Sei- sin ba Fyzaan poortnuudta boombonuudai teherehen uşar- nuud negete bişe temdegleg- dehen baina. Gooroduudta ba seloonuudta anti vojeenne lis- toovkanuud ba plakaaduud bii bolno.

Viistavkiiji ciifrenyydeer xaruulalga

ee azaxiin Byxesojuuzna kiiji byxii oron zoxioon laa. Eneeniiji zo- baiguulxiin tula, Zakav- n, Tadzikistaanai, Ta- n aradai skylьptoornuud, na ba Tyrkmeeniiin tka- ud— veşivaalьşçicanuud, ba Beloryysiiin darxa- Tbiliisi, Kiijev ba Stali- dai arxiteektornyyd, gai- maasternuud Paleexa xloomii gegşed xydelme- baina... Ende, polotnoo koloonka byxen, barelь- yxen xadaa iskyysstviin, tvoorçestviin aguujixe uudhaa өөriingөө exiiiji iskyysstviin ynexөөr l myn.

***

tavkiiji zoxioon baiguul- la 2100 arxiteektornyyd, niguud ba skylьptoor- ydelmerilhen baina. Xe- uugaad miangan kybii- meetr xemzeegei arxi- ne 230 barilganuud viis- territoori deerenь bai- daa.

ninuudai xemzee tuxai iin tula, dorodursagdag- enyydiiji xaruulja: Glaav- ilьoonoi xemzeenь—48 n kybiiçeske meetr, olzьje“ pavilьoonoi—15 n, „Xoito Kavkaaz ba pavilьoonoi—23 mian- ryyzi“ pavilьoonoi—24 n kybiiçeske meetr bol-

ьoonuudai xydoozest- oformleeniiin tulada 279 xenyyd panoraamanuud ba diagraammanuud bişegdee, kartiinanuudai polotnoonuud ba xydoozestvenno panoo- nuud—7883 kv. meetr geze toologdono. Xarin, delxein ton tomonuud kartiinna - gallerei- nyyd ba xydoozestvenno viis- tavkenyyd bolbol zivopiisiiin zoxioolnuudai ekspozicioonno iime plooşçadьtai boloogyi jym.

412 skylьptornyyd, 1004 ba- relьjeefnyyd ba gorelьjeefnyyd, skylьptyyrnyydeer baiguulagda- ba. Ede bygediin iiininyydeinь— seberiinь ba kompozicioonno resyynkenyydeinь todorxoinь gaixamşag baina. Ede skylьp- tornyydei olonxinь iskyysstviin erxim zoxioolnuud myn bolno.

Pavilьoonuudai arxitektyyr- ne—dekoratiivna oformleeni xadaa 40 miangan kvadraatna meetr ba steendnyydei oform- leeninь—34604 kv. meetr ploo- şçadь ezelene.

Viistavkiin eksponeentnyydii- ji illiystratiivneer xaruulxiin tu- la xydoozestvenno 500 alьboo- muud beledxegdexe ba kino- illiystraaciin tula 14 kilomeetr kinopiioonkonuud gargagdaxa baina.

50 miangan sjoomkanuud xa- daa eksponeentnyydei fotoxa- ruulalgiin yrgen jixe tuxainь xelene. Fotosniimkenyyd too- logdoşogyi olon baina.

Viistavke deere 9305 diapo- zitiivyyd demonstriirovelegde- xe baina. Eneenei tula, pro- jekcioonno 300 apparaaduud xadaa zaalnuud soonь todxoog- doo.

***

Pavilьoonuud soo, 2 mianga şaxuu makeetanuud ba modeelь- nyyd: plotiinanuud, uhalal- giin sisteemenyyd, gid- rostaancanuud, eldeb janziin mexaniizmnuud ba dviigatelь- nyyd xaruulagdaxa baina.

***

Pavilьoonuudhaa gazaa tee, viistavkiin asfaalьtova xargii- nuudtanь garaxada, ugaa olon sesegyyd xaragdana. Viistavke- de, 4 millioon sesegyyd huul- gagdanxai. Sesegei azalai gan- sal eksponaatna uçaastog dee- renь, 1500 soortiin sesegyyd toologdono.

Sesegyyd ba gazoonuudai xooronduuranь jabaxiin tula, obrazcoovo sadoovo 63500 kv. meetr bagaxanuud xargiinuud baiguulagdaa.

Soveed Flooriin byxii pooja- suudainь 40 mianga şaxuu mo- dod ba 80000 kystaarniguud viistavkiin territoori deere xa- ruulagdaxa baina.

***

Poolinuudtanь garaza xara- ja... Poolinuudainь plooşçadь 185.040 kv. meetr bolno! Ende, eldeb janziin kylьtyyrenyyd: oroohoto ba oroohoto-boboovo, tohoto ba efiirne-tohoto, kau- çukonoosno, ovoşçnoi ba tex- niiçeske, tezeelei ba emei kylь- tyyrenyyd tarigdanxai ba huul- gagdanxai.

Urgamalnuudai toonь tuilai olon—xeden millioon ekzemp- iaar bolno; gansal soortnuu- daaraa 3950 geze toologdono!

Ende, gol kylьtyyrenyydei zarim soortnuudanь urgana ge- bel: jarovoi şeniiciin—53 soort- nuud, ovioosoi—37 soortnuud, jaçmeeniiin — 34 soortnuud, proosoi—26 soortnuud, kyky- ryyziin—24 soortnuud, goroo- xiin—15 soortnuud, soojiin—19 soortnuud, riise—13 soortnuud. Xamtadaa—oroohoto kylьtyy- renyydei şilegdehen 262 soort- nuud, sadoovo kylьtyyrenyy- dei—516, ovoşçnoi kylьtyyre- nyydei—400, tezeelei kylьtyy- renyydei—220 soortnuud urga- na. 1900 kv. meetr ploşçaadь- tai, tamaxinai plantaaca deere, 75 soortiin eldeb tamaxid huul- gagdanxai.

Viistavke bolbol ton olon janziin kylьtyyrne urgamalnuu- diiji xaruulna. Ene xadaa 24 soortiin naran sesegei ende baihanhaanь xaragdana!

***

Baha, amitad tuxai xeleje...

Koniuuşni, ynieed, xonid, gaxainuud, krooliguud ba şu- buudai bairanuud soonь—ami- dii 3615 eksponaaduud: 180 morid, 465 tolgoi eberte tomo mal, 450 gaxainuud, 550 xo- nid, 560 krooliguud, 82 noxoi- nuud, 1200 şubuud ba busad amitad bii. Ende, temeenyyd, elzeged, unaanai xandagainuud ba 42 ekzempliaar anguud bii.

Amitadiiji bailgaxiin tula, speciaalьna 37 zdaaninuud ba xeden arbaad podsoobno bai- ranuud: siloosno baaşninuud, sarainuud, ambaarnuud, veteri- naarna polikliinike, liçeebnice ba busad barigdaa.

Ede amitadiiji uhalaxiin tu- lada, yderbyri 12 miangan liitr uhan eregdene.

***

Uhan tuxai xelexe boloo haa tere xadaa viistavkiin ciifre- nyydte egeel jixe huuri ezele- ne. Fontaanuudai uha garga- şalganь, ydertөө 432 miangan liitreer toologdono. Xerbee „Koolos“ geze fontaanai, mi- nuutadaa 16200 liitr uha xaja- dagiijinь xaraadaa abaa haa, eneşji gaixaltai bişe daa.

Fontaanuudhaa gaduur, uha xeregledeg ton eldeb janziin agregaaduud viistavke deere bii. Tiin, „Povoolzьje“ pavilь- oonoi dergede baiguulagda- han, Kyibeşevske gidroyyzelei makeet xadaa „tyrbiinenyydii“ damzuulan, minuutadaa 21 miangan liitr uha xajaxa baina!

Viistavke deere, uhanai niite gargaşanь, ydertөө 9 millioon liitr bolno. Ene xadaa byxeli xizaarai gy, ali oblastnoi ceent- rei aradzoniiji uhaar xangaxa- da elbeg xyrexe baina.

***

Viistavke deere, 400 miangan meetr asfalьtiirovanna xargii- nuud ba plooşçadьnuud bai- guulagdanxai.

Xydөө azaxiin Byxesojuuzna viistavkiiji xeden zuugaad miangan xyn xaraxa baina.

Xaragşadiiji viistavketei ta- nilsuulxiin tula 1500-haa deeşe ekskyyrsovooduudtai speciaalь- na ekskyrsioonno biyroo orga- nizovaalagdaa; 50 eldeb pyte- vodiitelьnuud beledxegdee, viistavkiin eksponeentnyydei xydelmeriiinь oopediiji popu- liaarnaar xaruulhan, 500-haa deeşe bykleedyyd xeblegdeze baina.

Ailşadiiji obsluuzivalxiin tu- la, viistavke deere ediee xoo- loi jixe kombinaad baiguulag- daa. Glaavna restoraaniinь 800 xynei huuritai, Vostooçno res- toraaniinь 430 xynei huuritai, gadna, xeden stoloovonuud bii.

Viistavkiin ediee xooloinь kombinaad xadaa ydertөө 45 miangan xyniiji edieelyyleze şadaxa baina. Ende, 300 poo- varnuud, 2950 xyn obsluuzi- valagşa personaal xydelmerile- ne. Stacionaarna predprijaati- nuudhaa gaduur, ediee xooloi predprijaatinuudai seetь bolbol ydertөө 200 miangan xyrter xaragşadiiji obsluuzivalza şada- xa baina.

***

130 gektaar territoori deere, 13500 kilovaatt eneergitei, 15 elektropodstaancanuud baiguu- lagdanxai. Ene eneergi xadaa Sverdloovsk, Vooronez, Peermь, Smoleensk, Çeliacbinsk, iime- nyyd gooroduudiiji gereltyylxe- de xyrexe baina.

***

Viistavkiin ceentrtenь—ny- xer Staalinai monymentaalьna statyi baina. Enenei ynderenь huuritajaa xamta 25 meetr bolno.

Glaavna pavilьoonoi zdaaniiin dergedenь baaşni baiguulag- danxai, eneen deere, tariaanai booltiiji ynder deegyyr yr- gөөd jabahan traktoiiistiin ba kolxoozniciin figyyrenyyd bai- guulagdanxai. Gazarhaa, enee- nei oroidonь xyrter—65 meetr bolno.

Traktoriistiin ba kolxoozni- ciin figyyrenyyd xadaa 1939 onoi xydөө azaxiin Byxe- sojuuzna viistavkiin embleeme myn.

Партийна ажабайдал

Коммунистнуудай авангардна роль

Селенгын аймагай, Загустайн сомоной, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэхи партийна эхин организаци хадаа партиин 32 членгvvдтэй ба кандидадуудтай юм. Партбюрогоной секретарь нvхэр Дашипылов хадаа ВКП(б)-эйн историие гvнзэгыгөөр шудалжа байна. Тэрэ хадаа мvнөө „ВКП(б)-эйн историин хуряангы курсын зургаадахи главае vзэжэ байна, Дашипылов хадаа өөрынгөө библиотекатай, эндэнь Ленин—Сталинай хvсэд томууд ба Маркс—Энгельс — Ленин — Сталинай классическа зохёолнууд бии.

Коммуннистнуудынь колхознигуудайнгаа дунда агитационно-массова хvдэлмэриие угаа vргэнөөр ябуулдаг, энээнэйнь результаадта Сталинай нэрэмжэтэ колхоз болбол ургаһаншье, бvхэжэһэншье ба һайнууд показательнуудтай болоһон байна.

Колхозно массые большевистска влиянидаа хабаадуулхын тvлөө партбюро болбол колхозойнгоо шиидхэхы участгууд дээрэ бvхы коммунистнуудаа хубаарилан табинхай. Эдэнэр хадаа өөһэдынгөө участгууд дээрэ хододоол авангардна ролие харуулдаг байнад.

Эдэ коммунистнууд хадаа участгууд дээрэ хvдэлмэрилжэ байһан колхознигуудай дунда агитационно-массова хvдэлмэриие образцовоор ябуулнад. Жэшээлхэдэ, партиин членэй кандидат нvхэр Гомбоев болбол vбэһэ хуряалгын № 1 бригадын хvдэлмэрилэгшэдэй дунда агитатораар хvдэлмэрилэцэг, занятияа тон һонирхолтой, һайнаар ябуулна. Мvн тэрэшэлэн агитатор-коммунист нvхэр Гылков хадаа агитационно хvдэлмэреө баһал һайнаар ябуулна.

Полеводческо бригадынь эрхим бригадир—коммунист нvх. Соктоев хадаа хvдөө ажахын бvхэсоюзна выставкын кандидадаар баталагданхай. Мvнөө Соктоев хадаа выставкэдэ хабаадалсахаяа ССР Союзай Столица—Москва ошонхой. Соктоев болбол бригадынгаа хvдэлмэришэдэй дунда агитационно-массова хvдэлмэриие тон һайнаар табинхай.

Партбюрогой секретарь Дашипылов болбол залуу коммунистнуудай ябуулжа байгаа хvдэлмэриие хододоол шалгадаг, тэдэндэ саг vргэлжэ туһаладаг ба партбюрогойнгоо заседани ба парторганизацингаа суглаан дээрэ тэдэнэрэй отчедые дууладаг, заабари vгэдэг байна. Партийна организаци хадаа колхознигуудые большевизмын дvvхээр хvмvvжvvлхэ талаар тон ехэ худэлмэри ябуулдаг.

Нvхэр Дашипылов болбол комсомольско организациин хvдэлмэридэ vдэр бvхэндэ туһалдаг, хvтэлбэрилдэг ба залуу комсомольцуудта өөрынгөө общественно хvдэлмэриин баян опыдые дамжуулан vгэдэг байна.

Участгуудта хvдэлмэрилэжэ байһан агитаторнууд—коммунистнууд хадаа ВКП(б)-эйн ЦК-гэй Майска пленумэй тогтоолые, ССР Союзай Совнаркомой ба партиин Центральна Комитедэй „Колхознигуудай общественно газарые vрилгэһөө хамагаалха хэмжээнvvд тухай", „колхозуудта общественно малажалые хvгжvvлхэ хэмжээябуулганууд тухай" тогтоолнуудые колхознигуудай дунда гvнзэгыгөөр ойлгуулһан байна. Энээнэйнь результадта, колхознигууд хадаа өөһэдынгөө vйлэдбэри дээрэ шэнэнvvд амжалтануудые туйлахабди гэжэ конкретно уялгануудые абаһан, парти ба правительстводо, инаг Сталинда халуун анхаралайнь тvлөө благодарность хvргэһэн байнад.

Агитационно-массова хvдэлмэриие эрхимээр табиһанайнь результадта, Сталинска Гурбадугаар Табанжэлэй нэрэмжэтэ социалистическэ соревновани угаа vргэнөөр ябуулагдажа, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой бvхы колхознигууд бvгэдөөрөө тус соревнованида хабаадуулагданхай, энээнэй vндэһэ һуури дээрэ vйлэдбэриин рекордно, шэнэнvvд показательнуудые туйлахань дамжаггvй байна.

Хазагаев.

Оборонно худэлмэритэй vшөө һайнаар танилсахаб

Бичур. 1938-39 онуудай һуралсалай жэл соо Шэбэртын хvсэд бэшэ дунда һургуулида һуралсажа байха vедөө, оборонно хэрэгые шудалалгада активнар хандажа, гурбан оборонно значегой: П.В.Х. О-гой, ВГТО-гой ба „Ворошиловска стрелогой" нормые vгөөб.

Мvн, буугай частьнуудтай танилсаһан ба буудажа һураһан байнам. Энээнэй результадта, май һарын 14-дэ болоһон аймачна стрелково соревнованида дvрбэдэхи һуури эзэлээб.

Мvнөө, обороонно хэрэгые бvри һайнаар шудалажа, хэрбээ эхэ орондом фашистнуудай добтолон орохые һэдээ һаань, хатуу харюу vгэхөөр хэзээшье бэлэн байнаб.

Дубдан Аюров.—
Бичурай аймагай, Шэбэр тын хvсэд бэшэ дунда һургуулиин һурагша.

Urgasa xuriaalgada serьjooznoor beledxexe

Noovo-Selengiinske, (Manai sobkoorrhoo, telefoonoor abtaba). Ene zilde Selengiin aimagai kolxoozuudai poolinuud deere, tariaanai urgasa ton hain ba yngeregşe zileixihee erte ideeleze baina. Ene xadaa tariaa xuriaalgiiji erte exilxe arga olgono. Gebeş, aimag dotor urgasa xuriaalgada ba xydөө azaxiin produuktnuudiiji beledxelgede beledxel bolbol imagta le muugaar jabuulagdana. Uşaranь, 231 zaatkanuudhaa 104 zaatkanuudanь, 15 snopoviazaalkanuudhaa 12-iinь remoontlogdohon; veejalke, molotiilko ba busad zebsegyydei remoont yşөө exileedyi baina.

Ambaarnuudiiji dezenfeekcelge ba beledxelge xangaltagyigөөr yngergegdeze baina.

511 ambaarnuudai 223-iinь dezinfeekcelegdee. Ilangajaa, Jyrөөgei, Noovo-Selengiin, Selendyymiin selьsoveedyyd xuriaalgada beledxelgeer ton jixe geegdeltei. Noovo-Selengiin selьsoveedte 17 zaatkanuud remoontlogdoxo baihan aad, 5-iinь remoontlogdohon ba zernosyşiilkenyydeinь remoont yşөө exileedyi baina. „Spartaak", „Kommuniizm" kolxoozuudta ambaarnuudai dezinfeekcelge, Zyi Hytein somonoi „Main 1" kolxoozdo kyzneecgyi deerehee zaatkanuudai remoont exileedyi.

Kyibeşevei neremzete kolxoozoi ambaarnuudtanь yngeregşe zelei urgasahaa 300 garan ceentner tariaan xebtene. Gadna, aimagai negeşji kolxooz xadaa polevoi xuuşan tooguudiiji zahaxa ba dezenfeekcelxe talaar xydelmeri jabuulnagyi.

Myn, aimagai kolxoozuudta urgasa xuriaalgiin xydelmeriiin plaanuudiiji tabilga, kombainioornuudta, xuriaaxa uçaastoguudiijinь tuşaalga boloşogyigөөr udaaruulagdana. Kolxoozuud bolbol xydөө azaxiin produuktnuudiiji zөөlgede avtomaşiinanuudaa xangaltagyigөөr beledxene, raipotreebsojuuzda smaazoçna materiaalnuudai xedii baibaşji haanь, eneeniiji xudaldaza abaagyi baina.

Ede byxii geegdelei gol şaltagaaniinь xadaa aimagai organizaacanuud bolbol tariaa xuriaalgada beledxelgiiji ybehe xuriaalgatai zybөөr zoxilduulza şadaagyi ba hainaar xytelberilөөgyi baihandanь baina.

Urgasa xuriaalgiin exilter xediixen ydernyyd ylөө. Ene torşo soo, dutuu dundanuudaa erid likvidiirovelxiin tula, xamagai tyryyn, ybehe xuriaalgada azaliiji zybөөr organizovaalza, eneeniiji urgasa xuriaalgada beledxeltei nariaar zoxilduulxa şuxala.

C. Dondukoov.

Пионернvvд vбэһэ хуряалгада активнаар хабаадалсана

Бичурай аймагай, Ара-Хиреэтын сомоной „Коминтерн" колхозой дэргэдэхи пионерскэ лагериин хvvгэд болбол энэ жэлэй vбэһые саг соонь, һайн шанартайгаар хуряажа абаха хэрэгтэ активнаар хандажа, июлиин 20-ной vдэр тус колхоздо 912 бухал табиһан ба хоёр гектарһаа vлvv газарай vбэһые тармаһан байнад.

Гадна, эдэнэр хадаа хэдэн vдэр соо, бухал шэрэһэн ба бусад шадаха ажалдаа ябажа, „Коминтерн" колхозой vбэһэнэй хуряалгада ехэхэн туһаламжа vзvvлһэн байна.

Энэ лагериин хvvгэд хадаа гэр-гэртэе бусажа, vбэһэнэй хуряалгада бvри ехээр туһалалсаха юм.

Д. А.

Imperialiis dainai 25 zilde ZURAG DEERE: Bivyaak deere. Imperialiis dainai yjede froont deere kotilooguudta xool xelgen. (*TASS-iin fotoxrooniko*).

Huralsaldaa şine eneergiteigeer oroja

Hainaar amaraa

Leenin—Staalinai paarti ba soveed praviitelьstvo bolbol xyygediiji kommuniizmiin dyyxeer xymyyzyylxiin tylөө, xaluun anxaralaa xododoo tabiza baidag.

Manai oronoi zol zargaltai xyyged zunaingaa amaraltiin yjede pioneerske laagerьnuudta garaza, sengelig xyxiyygeer ba kylьtyyrneer amaradag baina.

Ulaan-Ydiin Priigorodno raioonoi, Dabaatiin exin hurguuli deere ijyyniiin 24-hөө ijyyliiin 24 xyrter baihan pioneerske laagerьta, Dabaatiin somonoi 4 kolxoozuudai 53 xyyged, kylьtyyrneer ba hainaar amarabad.

Ene laagerь bolbol xysed hain oboryydovanitai ulaanbulantai. Tende xyyged xadaa radioo peredaaça duuladag, şatar, daam, dominoo billiaard g. m. naadadag baigaa.

Gadna, drammatiiçeska, duunai kryzoogyydiiji organizovaalza, oronoigoo erxim duunuudiiji duulaldaza ba myzekaalьna instrymeentnyydeer naadaza huraa. Ene kryzoogto huradag pioneernyydei xysөөr, „Ulaan-Erxireg" ba „Pariiziin Kommuuna" kolxoozuudta garaza, postanoovka ba xydoozestvenne vestypleeni xojor daxin xaruulhan baina.

Tereenhee gadna, laageriiingaa dergede baihan bibliooteekahaa A. Pyyşkinei, M. Goorьkiin, L. Tolstoin ba bişeşji pisaatelьnuudai uran zoxioolnuudiiji ton jixe honirxoltoigoor unşadag baiba.

— Bide fizkylьtyyrne kryzoogtoo gimnaastikaar ypraz nieeninyydiiji xedeg, uhanda tamaradag, oigoor ba xadaar proguulkada garadag, naranai elьşede beje şaradag, gyideg, xaraidag ba voleibooloor naadaza, ydere yngerhiiji medexeer bişeer xy xiyyneer amaraabdi. Iigeed, ji rexe zilei huralsalda gansa le olliiçno gehen temdegteigee huraxajaa, mynөө şine xyse erşedxeze bainabdi,—geze peo neernyyd—Ganzyyrova Janzam Şoiroopov Pynceg, Cerempiilov Cebzed gegşed xөөrened.

Ene laageriiin sezoon so duugardag kinokartiinanuudii burkinotreesthee, xojor daxi abaaşaza laagerьta baigşad xaruulahan baina. Gadna, laa geriiin xyyged respyyblikiinge stoliico—Ulaan-Yde goorod ne ge udaa ekskyyrside jirez gosciirke ba kinoteatrnuudii xaraza jixe honirxozo oşoho baina.

Tus laageriiiji ediee xooloo erxim hainaar xangahan baina Laagerainь zavxooz 60 garanta ybegen nyx. Budaajev өөriin gөө ujalgata xydelmeriiiji hai naar dyyrgehen baina. My ene laagerьta „Ulaan-Erxireg kolxooz (tyryylegşenь ny Sanzeejev) hain tuhalama yzyylee.

Pioneer vozaatanuud Tar xanoovskaja, Dalbaajev ba la gerainь naçaalьnig nyx. Da baajev gegşed laageraingaa xyygedei dunda kylьtyyrne, xy myylzyylgiin xydelmeri hainaa organizovaalza şadahan baina.

C. BATIIN.

Нуралсалай шэнэ жэлые образцовоор угтаха

1939/40 онуудай һуралсалай шэнэ жэлые образцовоор угтахын тvлөө, һургуулинуудай ремонтые саг болзортонь vндэр шанартайгаар дvvргэжэ, һургуvлиин хvхюу сэнгэлиг хvvгэдые дvvрэн бэлэдхэлтэйгээр угталга бухы советскэ общественностиин зорилго мvн. Бухы һургуулинуудые саг болзортонь ремонтлолгоһоо, учебнэ хэрэгсэлнvvдые дvvрэн бэлэдхэһэнһээ—1939/40 онуудай һуралсалай жэлэй амжалтанууд дулдыдаха байна.

Мухар-Шэбэрэй аймагта хvсэд бэшэ дунда ба эхин 21 һургуулинууд тоологдоно. Ждановска ба Старо Заганска эхин һургуулинууд болбол ремонтоо дvvргэжэ, һургуулиин бусад хэрэгсэлнv дые дvvрэн бэлэдхэһэн байна Гэхэтэй хамта, Хонхолойн хv сэд бэшэ дунда ба Мухар Шэбэрэй дунда һургуулину болбол ремонтоо хангалтагv гөөр ябуулжа байна. Мvнө хvртэр нэгэшье куб. метр тv леэн бэлэдхэгдээгvй, Мухар-Шэбэрэй дунда һургуули (ди ректорень нvх. Гатовский хадаа энэ жэлдэ капитальн ремонт хэхэ байһан аад, то хангалтагvйгөөр ябуулна.

Тус аймагдахи һургуул нуудта 7128 куб. метр тvлеэ бэлэдхэгдэхэ байһан аад, һу лэй мэдээгэй ёһоор, миил. 596 куб метр бэлэдхэгдээд байна

Д. Ринчино.

4 мянган музыкантнууд, дуушад ба танцорнууд

Аха дvvгэй национаальна республикануудаар бvхэсоюзна хvдөө ажахын выставкэдэ выступаалха зоние шэлэхын тула болоһон, олимпиада ба художественно самодеятельностиин харалга дvvрэжэ ба на.

Выставкын художествен самодеятельностьда 4 мян шахуу хvн хабаадаха.

SSSR—miirei xysen tyges tulguuri myn

Hyylei zilnyyd bolbol kapitaliis miirte, ekonomiiçeska ba politiiçeske ton serьjoozno handaralganuudai yjenь baigaa.

Itaaliaar Abissiiniiiji ezelen abalga, Ispaanidaxi Germaani ba Itaaliiin vojeenne interveence, aguujixe xitad aradta esergyy japoonsko imperialiizmiin deermedelgiin dain, Aavstriiiji, Sydeetske ooblastiiiji germaanska faşiizmaar ezemdelge, Çexo-Slovaakiiiji likvidaacalga, Memeeliiiji ba Memeelьske ooblastiiiji Germaaniaar ezemdelge, Albaaniiiji italьjaanska faşiizmaar bogoolşololgo, Aanglitai xehen dalain soglaşeeniiiji ba Poolьşotoi dailalsaxagyin tuxai doogovoriiji Germaaniaar tahalalga, Germaani ba Itaaliiin xoorondo vojeenne politiiçeske doogovoriiji batalalga—ede byxii sobiitinuud xadaa, delxeiji daxin şineer xubaalgiin tylөө jabuulagdahan xojordoxi imperialiis dain bolbol faakt boloo geze ton todoor xaruulna.

500 millioon xynzontoi ugaa jixe territooriiiji ezelhen ene dainiiji agressiivne gurban derzaavanuud—Germaani, Itaali ba Japoon exilbe.

„Mynөө deeree xojordoxi imperialiis dainai ilgaata çertaanь xadaa, eneeniiji agressiivne derzaavanuud jabuulza ba delgeryylze baixadanь, xarin bişe bişe derzaavanuud, „demokratiiçeska" derzaavanuud bolbol, dainai tedenerte esergyy zoriuulagdahan baibaşji, dain xadaa manda xamaagyi gehen janza xaruulza, garnuudaa ugaan, gedergee tatagasaza, miirte durataigaa hairxan magtaza, faşiis agreessornyydiiji xaraaza baidag ba... ene zuuraa otpoorto beledxeze bainabdi geze etigyylen өөhediingөө poziiciiji baga bagaxanaar agreessornyydte buun ygedeg jabadalda baina" („ВКР(b)-ein istooriiin xuriaangii kyyrs", xuudahan 318-319).

Kapitaliis miiriiji handargagşa ene byxii svistopliaaşkanuudai dunda, ede byxii socialьnaekonomiiçeska katastroofnuudai dunda, manai Exe oron—aguujixe Soveed Sojuuz bolbol—hyrtei tomo xada xabsagai şingi xelberişegyi baina. Ene xyşer xynde orşom baidal soo, manai Exe oron bolbol өөriingөө miirne poliitikiiji xatuu şangaar jabuulna. SSSR-xadaa agreesside esergyy, miirei tylөө erid temesedeg jediinstveenne oron myn.

Soveed Sojuuz bolbol manai socialiis exe oronoi intereesyydii ebdexiiji hedegeggyi byxii oronuudtai, terenei toodo nege xiletei baidag byxii xyrşe oronuudtai miirei ba xeregei xolboonuudiiji bexizyylxiin tylөө baina. Naacanuudai Iiigi xadaa hula baibaşji, agreessornyydei ezemdelgiin poliitikiiji eliryylen butasoxixo gazaranь bolzo ba dainai delgerelgiiji tormoziilxo instrymeentenь bolzo şadaxa baihan tuladanь, Soveed Sojuuz xadaa 1934 ondo naacanuudai Liigide orohon baina. 1935 onoi byxii tyryyşiin xaxadta SSSR bolbol agreessornyydei ali byxii dobtolgodo esergyy xarilsan tuhalalsaxa tuxai Fraancatai ba Çexo-Slovaakitai doogovoriiji batalhan baina. 1936 onoi xabar, Soveed Sojuuz bolbol Mongol Aradai Respyyblikete xarilsan tuhalalsaxa tuxai doogovoriiji, 1937 onoi zun—Xitad respyybliketei dobtololsoxogyin tuxai doogovoriiji batalhan baina. 1939 onoi fevraalьda, SSSR ba Poolьşiin xoorondoxi, xyrşenyydei hain xarilsaagai xygzeltiiji gerşelhen speciaalьna medeesel tolilogdohon baigaa. Soveed gyren ba Tyreecke respyyblikiin xoorondo xani barisaagai xarilsaanuud normaaьnaar xygzene.

Kapitaliis miirte, ulasxoorondiin erxiin elementaarna oilgomzonuudai xaragdaad baixa yjedenь, Soveed Sojuuz bolbol abhan ujalganuudtaa byxiidenь serьjooznoor xandana. Miyynxenske „miir zoxioogşodoi" predaalhan Çexo-Slovaakida tuhalxa tuxai asuudal tuşaa SSSR-ei poziiciiji hanaza yzexede bolxo baina. SSSR ba Mongol Aradai Respyyblikiin xoorondoxi xarilsan tuhalalsaxa tuxai doogovoroi tuşaa Soveed praviitelьstviin glavaa nyx. V. M. Moolotovoi, hajaxan xehen medyylgiiji hanaza yzexede bolno:

„Bidener bolbol Soveed praviitelьstvaar batalagdahan xarilsan tuhalalsaxiin doogovornuudta serьjooznoor xandanabdi. Xarilsan tuhalalsaxa tuxai bidenerei xoorondo batalagdahan doogovoroi johoor, bidener bolbol Mongol Aradai Respyyblikiin xiliiji, өөhediingөө xile mete, tiime le erid xatuugaar xamagaalxabdi geze uridşalan xelexe bolnob".

Agreessiiin zeertvonyydenь bolhon ba өөhediingөө zaviisima bişe baixiin tylөө temesedeg aradaduudiiji, SSSR bolbol demzexiin tylөө baina. Manai oron bolbol agreessiiin saaşanxi xygzeltede esergyy ba miiriiji duralagşa derzaavanuudai negedemel froontiiji bii bolgoxiin zorilgiiji tabiza, ene poliitikiiji xereg deerenь erideer jabuulna.

Manai Exe oron—delxeidexi miiriiji ton durlagşa oron myn. SSSR-ei azalşad bolbol 15 zilhee ylyytei torşo soo, soveed praviitelьstviin, bolьşeviig paartiiin ba byxii, manai aradai ugaa jixe xydelmeriiin rezylьtaadta, miirei aşanuudiiji xereglene.

Paartiiin XVIII sjeezd deere nyxer Staalin iigeze xelee hen, „Dain,—oronuudai xoorondoxi xarilsaanuudta şine orşom baidal baiguulhan baina. Dain bolbol ede xarilsaanuudta trevoogiin ba etigexegyi jabadalai atmosfeere oruulba. Dain bolbol dainai hyyleerxi miirne reziimei yndehe huurinuudiiji hyidxeze ba ulasxoorondiin erxiin elementaarna oilgosiiji xymeriyyleed, ulasxoorondiin doogovornuudai ba ujalganuudai yne senteiijinь asuudal doro tabihan baina. Pacifiizm ba buu zebseg xuriaalgiin projeektnyyd xuursag soo xydөөlyylegdeşenxei baiba. Tedeenei huurinuudiiji zebseglelgiin xaluuralga ezelee."

Soveed Sojuuz bolbol ede sobiitinuudta xaixaramzaa tabingyigөөr yngerze şadaxagyi. Miirei poliitikiiji xelberiltegyigөөr jabuulza, manai oron bolbol tereentei xamta өөhediingөө bojevoi xyse şadaliiji bexizyylxiin tula ali bolxo bygediiji xehen baina.

Nyx. K. Je. Voroşilov bolbol BKP(b)-ein XVIII sjeezd deere xelehen yge soogoo, Xydelmerişen Tariaaşanai Ulaan Aarmiiji, terenei teexnikiin xyse şadaliiji, terenei gaixamşag kaadrnuudiiji todo honoroor xaruulhan baina. Manai Ulaan Aarmi ba Uhan-Seregei Flood bolbol Soveed praviitelьstviin, paartiiin ba nyxer Staalinai talahaa eseşe susaraşagyi ba huladaşagyi anxaralainь preedmed bolno. SSSR-ei araduud bolbol Ulaan Aarmiiin ba Ulaan Floodoi niuuraar, өөhediingөө gazarai ba өөhediingөө zargalta azabaidalai tyges xysete ba ynen xamagaalagşatai baina.

Hyylei 5 zilei torşo soo Ulaan Aarmiiin toonь xojor daxin urgaa. Manai aarmiiin galta xyse şadalai jamar bolhon tuxai doro dursagdahan sasuulalta xelene. Nege minuutiin torşo soo buudalgiin koorpusai byxii zebsegyydeer xajagdadag metaalliin tooji abaad yzebel, francuuzska koorpusta 60,981 kgr. germaanskada—59,509 kgr. bolno. Taankova paark xadaa ede zilnyydte 191 proc., bronemaşiiniin toonь—7,5 daxin urgahan baina. Artilleeri bolbol tyges xysөөr urgaba. Terenei toonь, tyrgөөr buudalganь, xolo buudalganь ba effektiivnostinь jixe bolbo. Protivoximiiçeske seregyyd xojor daxin urgaba. Oronoi gol ceentrnyyd bolxo— protivovozduuşna xamagaalalga xadaa ton jixeer haizaraa. Agaarai-Seregei xysenyyd bolbol liiçne sostaavta, xojor xaxad daxin, samoliootno paark—xojorhoo ylyy daxin urgahan baina. Manai oronoi, udxaşanartai ba tyges xysetei zoxilduulhan, xysentyges soveed Uhan-Seregei Flood baiguulagdana.

Ulaan Aarmi bolbol trockiistsko-zinoovьjevsko-buxaarinska burtaghaa radikaalьna seberlegdenxei. Komandiirnuud, p litxydelmerilegşed, ulaanarm cyyd bolbol xydelmerişen tariaaşanai socialiis gyreni xamagaalaxaar, өөhediing ujalganuudiiji dyyrgexeer marşji momeentde belen b dag ba jediine, şangaar ni tarhan kollektiiv bolno.

* * *

SSSR xadaa faşiizmi trockiis-buxaarinska buzar bu agentyyriiji xairagamgyig buta soxihon ba kommun oobşçestviiji amzaltatai b guulagşa bolьşeviig paarti xytelberi doro, SSSR-ei aradu dai gaixamşag moraalьna-p litiiçeske jediinstvo ba axad gei xani barisaada tyşeglene.

Byxe oronuudai proletaari rai socialiis aba oron—manai e oronoi tyges xysөөr ba xy şadalaar—SSSR-iiji miirei n dabarita, jediinstvenne tulgu geze xaradag byxii delx azalşad omogorxono.

Manai xilenyydte dobtol hedehen ba Xasaan nu raioondoxi baildaanuudta, n nai Ulaan Aarmiiin aldarta jeecyydhee martagdaşa yroogiiji abhan japoonsko murainuud xadaa ene xys daliiji şalgaza yzehen baina.

SSSR-ei araduud bolboi niiji yysxegşedei soxiltodo jor dabxar soxiltoor xariuu xөөrxezeedeş belen. Xerbee sad manai xilenyyd deere, tolxiiji hedee haanь, tere bol өөriingөө territoori butasoxigdoxo baina.

A. Grigoorьj

Харюусалгата редактор Р. БИМБАЕВ.

Адрес редакции: Центросоюзная 19 Теле фоны: редактора — 2-44, отв. секретаря 2-23, Сельхозотдел — 7-55, Промотдел — 5-07.

ВМАССР-ай НКВД-ай типографи.

рглавлит № 1111